ks. Marek Studenski

Katecheza dla uczniów szkoły podstawowej

Temat: Chrześcijanin mówi prawdę

Cele:

- uświadomienie dzieciom wartości prawdy w życiu człowieka
- ukazanie zadań związanych z realizacją VIII przykazania Bożego
- kształtowanie postawy odpowiedzialności za wypowiadane słowa
- rozwijanie postawy prawdomówności
- budzenie pragnienia wspierania bliźnich dobrym słowem i pociechą

Metody: pogadanka, opowiadanie, praca z tekstem, ćwiczenia aktywizujące
Formy pracy: zajęcia zbiorowe i indywidualne
Środki dydaktyczne: Pismo Święte, tekst wiersza: J. Tuwim, „O Grzesiu kłamczuchu i jego cioci", [w:] „Wielka księga polskiej poezji dla dzieci", red. M. Krzyżanek, Poznań 2007, s. 86-87; skopiowane teksty książki Carla Collodi, „Pinokio", Warszawa 2003

1. Wprowadzenie

- Katecheta przedstawia uczniom tekst wiersza Juliana Tuwima „O Grzesiu kłamczuchu i jego cioci":

- Wrzuciłeś Grzesiu list do skrzynki, jak prosiłam?
- List, proszę cioci? List? Wrzuciłem, ciociu miła!
- Nie kłamiesz, Grzesiu? Lepiej przyznaj się kochanie!
- Jak ciocię kocham, proszę cioci, że nie kłamię!
- Oj, Grzesiu kłamiesz! Lepiej powiedz po dobroci!
- Ja miałbym kłamać? Niemożliwe, proszę cioci!
- Wuj Leon czeka na ten list, więc daj mi słowo.
- No, słowo daję! I pamiętam szczegółowo:
List był do wuja Leona,
A skrzynka była czerwona,
A koperta...no, taka... tego...
Nic takiego nadzwyczajnego,
A na kopercie - nazwisko
I Łódź... i ta ulica z numerem,
I pamiętam wszystko:
Że znaczek był z Belwederem,

A jak wrzucałem list do skrzynki,
To przechodził tatuś Halinki,
I jeden oficer też wrzucał,
Wysoki - wysoki,
Taki wysoki, że jak wrzucał, to kucał,
I jechała taksówka... i trąbił autobus,
I szły jakieś trzy dziewczynki,
Jak wrzucałem ten list do skrzynki...
Ciocia głową pokiwała,
Otworzyła szeroko oczy ze zdumienia:
- Oj, Grzesiu, Grzesiu!
- Przecież ja ci wcale nie dałam
- Żadnego listu do wrzucenia!...

- Katecheta stawia dzieciom pytania dotyczące treści wiersza, starając się dociec, dlaczego tytułowy Grześ układając historyjkę potwierdzającą jego wersję zdarzeń, sam zapomniał, jak było naprawdę. Zwraca uwagę, że częste powtarzanie kłamstw może stać się nawykiem.

2. Rozwinięcie

- Uczący pyta, które z dziesięciu przykazań Bożych stoi na straży prawdy w naszym życiu.
- Dzieci wypełniają ćwiczenie polegające na połączeniu nazwy grzechu z odpowiadającą mu sytuacją z życia **(Załącznik 1).**
- Można też przeprowadzić zabawę w „głuchy telefon", demonstrując mechanizm roznoszenia się plotek i pokazując, jak łatwo może dojść do zniekształcenia prawdy.
- Katecheta czyta głośno fragment książki „Pinokio" (lub prosi o to któregoś z uczniów):

… A gdzie masz teraz te monety? - zapytała Wróżka.
- Zgubiłem je - odrzekł Pinokio, ale skłamał, gdyż miał je w kieszeni.
Zaledwie powiedział to kłamstwo, nos jego, już i tak dość długi, wydłużył mu się nagle o dwa palce.
- A gdzież je zgubiłeś?
- W lasku, tu w pobliżu.
Po tym drugim kłamstwie nos Pinokia jeszcze bardziej się wydłużył.
- Jeżeli zgubiłeś je tu, w pobliskim lasku - rzekła Wróżka - to poszukamy ich

i znajdziemy, gdyż wszystko, co ginie w tym lasku, zawsze się odnajduje.

- Ach! Teraz lepiej sobie przypominam - odparł pajac zmieszany - ja nie zgubiłem tych cekinów, tylko nawet nie zauważywszy, połknąłem je razem z lekarstwem.

Po tym trzecim kłamstwie nos wydłużył mu się tak niesłychanie, że biedny Pinokio nie mógł obrócić się w żadną stronę. Gdy się obrócił tu, uderzał nosem o łóżko, gdy się obrócił tam, uderzał o ściany albo o drzwi pokoju, a gdy trochę podniósł głowę, o mało nie wybił okna Wróżce.

A Wróżka patrzyła na niego i śmiała się.

- Czemu się śmiejesz? - zapytał pajac bardzo zawstydzony i zaniepokojony z powodu tego nosa, który rósł w oczach.

- Śmieję się z twojego kłamstwa.

- Skąd wiesz, że skłamałem?

- Mój chłopcze, kłamstwo zaraz można poznać, ponieważ istnieją dwa rodzaje kłamstw: takie, co mają krótkie nogi, i takie, co mają długi nos. Twój rodzaj to właśnie kłamstwo, co ma długi nos.

Pinokio, nie wiedząc, gdzie się schować ze wstydu, chciał uciec z pokoju, ale nie udało mu się. Nos jego urósł do takich rozmiarów, że już nie mógł się zmieścić w drzwiach.

(C. Collodi, „Pinokio", Warszawa 2003, s. 69)

- Prowadzący pyta dzieci, co przytrafiało się bohaterowi książki Carla Collodiego za każdym razem, gdy ulegał pokusie kłamstwa.

- Katecheta wyjaśnia, że choć konsekwencje, jakie poniósł Pinokio, nie zdarzają się w realnym życiu, jednak skutki grzechów przeciwko VIII przykazaniu Bożemu bywają o wiele bardziej bolesne niż problemy związane z niezgrabnym nosem. Przytacza przykłady z życia:
  - Nieprzyznawanie się do problemów w nauce, potęguje je – uniemożliwia pomoc.
  - Kłamstwo w postaci oszczerstwa lub obmowa doprowadzają do nieporozumień w klasie.
  - Niedotrzymywanie tajemnic wzbudza brak zaufania i powoduje, że osobie obarczonej tą przywarą nikt nie będzie chciał zaufać.
- Uczący przytacza występujące w bajce „Pinokio" stwierdzenie: „…istnieją dwa rodzaje kłamstw: takie, co mają krótkie nogi, i takie, co mają długi nos". Prosi uczniów, by zacytowali znane im polskie przysłowia dotyczące prawdy. Dzieci wymieniają porzekadła, np.:
  - Prawda jak oliwa, zawsze na wierzch wypływa;

- Kłamstwo ma krótkie nogi;
- Lepsza najgorsza prawda, niż najsłodsze kłamstwo.

- Nawiązując do wymienionych wcześniej grzechów przeciwko VIII przykazaniu Bożemu, katecheta prosi dzieci o podanie sposobów naprawienia zła wyrządzonego w konkretnych przytoczonych sytuacjach. Odpowiedzi nanoszone są na kartę pracy **(Załącznik 1)**:

  - **OBMOWA** – Można powiedzieć coś dobrego o Wojtku i pomóc mu w nauce.
  - **NIESŁOWNOŚĆ** – Jarek powinien postarać się o dotrzymywanie słowa i nadrobić zaległości.
  - **PLOTKA** – Zosia powinna zadbać o większą dyskrecję.
  - **OSZCZERSTWO** – Ania powinna sprostować fałszywą informację na temat Jacka

3. Podsumowanie – nasza odpowiedź

- Prowadzący prosi któregoś z uczniów o odczytanie słów Ef 4, 25-29:

> *Dlatego odrzuciwszy kłamstwo: niech każdy z was mówi prawdę do bliźniego (…) Niech nie wychodzi z waszych ust żadna mowa szkodliwa, lecz tylko budująca, zależnie od potrzeby, by wyświadczała dobro słuchającym.*

W pogadance z dziećmi stara się wyjaśnić znaczenie usłyszanego tekstu biblijnego.

- Katecheta zadaje pytanie o korzyści płynące z „dobrego słowa". Propozycje zgłaszane przez uczniów zapisywane są na tablicy w postaci „słoneczka":